

Marisanna Jarva kesä

Toimenpidealoite varaamisrekisterin perustamisesta

Eduskunnalle

Kokonaisturvallisuus on tavoite, jossa valtion itsenäisyyteen, väestön elinmahdollisuuksiin ja muihin yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhat ovat hallittavissa ja turvattuna viranomaisten, elinkeinoelämän ja kansalaisten yhteistoimintana. Yllättävä poikkeustilanne tai kriisi voi syntyä niin sähköntoimituksen keskeytymisestä, ympäristövahingosta kuin yksittäisen ihmisen järjestämisen uhkatilanteenkin vuoksi. Kokonaisturvallisuuden, huoltovarmuuden ja varautumisen suhteen meillä on maailmanlaajuisesti hyvä ja toimiva järjestelmä. Toimiakseen parhaimmalla mahdollisella tavalla se kaipaa kuitenkin kansalaisten roolin selkeyttämistä.

Tiedot poikkeusolojen ja kriisiajan ei-sotilaallisiin tehtäviin varatuista henkilöistä ovat tällä hetkellä hajallaan eri rekistereissä, ja niiden päivittäminen sekä luotettava käyttö ovat hankalaa. Meillä on paljon eri vapaaehtoistoimijoita, joita on vaikea koordinoita ja todentaa määrällisesti, sillä monet kuuluvat myös moniin eri järjestöihin.

Esimerkiksi Kainuun sähkökriisissä vuodenvaihteessa 2017—2018 nousi esille, että maaston, alueen asukkaat ja tehtävät tuntevien paikallisten vapaaehtoisten käyttöä tulee hyödyntää enemmän viranomaisten apuna. Kuitenkaan uudessa pitkittyneessä häiriötilanteessa ei ollut valmista toimintamallia ja henkilöstöä vapaaehtoisten riittävään hyödyntämiseen, vaan viranomaisten tukena toimineita henkilöitä jouduttiin erikseen kokoamaan.

Poikkeusolojen ja kriisiajan tehtäviin varattujen henkilöiden käyttämiseksi koordinoitusti Suomeen tarvitaankin kaikkien hallinnonalojen yhteinen varaamisrekisteri. Varaamisrekisteri olisi konkreettinen askel koko yhteiskunnan varautumisen edistämiseksi ja turvallisuusviranomaisten toimintakyvyn varmistamiseksi, ja se hyödyntäisi eri tehtäviin koulutettua vapaaehtoista henkilöstöä. Varaamisrekisteri ei koskisi sodan ajan tehtäviin koulutettua ja sijoitettua sotilasreserviä.

Yhteinen varaamisrekisteri helpottaisi varautumisjärjestelyjä, ja siitä selviäisi, mihin kriisiajan tehtävään ja kenen toimesta henkilö on varattu. Se poistaisi saman henkilön päällekkäiset varaukset eri tehtäviin, helpottaisi vapaaehtoisten sijoittamista ja koulutustarpeiden määrittelyä sekä lisäisi varautumisjärjestelyjen luotettavuutta ja reaaliaikaisuutta. Varaamisrekisteri voitaisiin luoda esimerkiksi nykyisen asevelvollisuusrekisterin pohjalle sitä laajentaen.

Varaamisrekisteriin voitaisiin sijoittaa vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen sekä muiden varautumis- ja turvallisuuskoulutusta tarjoavissa järjestöissä kriisiajan tehtäviin koulutetut henkilöt. Rekisteriin voitaisiin koota myös viranomaisten, kuten kuntien ja muiden työnantajaorganisaatioiden, poikkeusolojen henkilövaraukset. Rekisteri tarjoaisi siten kokonaisturvallisuutta

Toimenpidealoite TPA 20/2018 vp

palvelevan viranomaisen tai yrityksen toimintaa poikkeustilanteessa hoitavan tai sitä tukevan vapaaehtoisen henkilön sijoittamiselle mahdollisen alustan.

Varaamisrekisterissä oleva sijoitus vahvistaisi erityisesti kriisiajan tehtäviin ja poikkeusolosuhteisiin eri järjestöissä vapaaehtoisesti kouluttautuvien naisten mahdollisuuksia osallistua varautumiskoulutukseen ja -toimintaan, jos heille on määritelty selkeä viranomaisia tukeva tehtävä. Varaamisrekisteriin kuulumalla he voisivat tämän todentaa ja samalla vahvistaa sitoutumistaan varautumistehtäviin osana koulutusta ja työuraa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varaamisrekisterin perustamiseksi ja sen käyttämiseksi yhdessä viranomaisten, yritysten sekä varautumis- ja turvallisuuskoulutuksesta vastaavien järjestöjen kanssa eri hallinnonalojen vapaaehtoisten ja poikkeusolojen henkilövaarausten koordinoimiseksi kriisitehtävissä.

Helsingissä 24.4.2018

Marisanna Jarva kesk